

2021

SANSKRIT — HONOURS

Paper : CC-12

Full Marks : 65

*The figures in the margin indicate full marks.
Candidates are required to give their answers in their own words
as far as practicable.*

Section – A

(Marks : 10)

1. अधोलिखितेषु पञ्चानां प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लेखनीयम्। 2×5
- (a) सम्प्रसारण-संज्ञाविधायकं पाणिनिसूत्रं लिख्यताम्।
(b) घु-संज्ञाविधायकं पाणिनिसूत्रं किम्?
(c) गति-संज्ञाविधायकं पाणिनिसूत्रं किम्?
(d) उपसर्ग-संज्ञाविधायकं पाणिनिसूत्रं लिख्यताम्।
(e) चादयाऽसत्वे इति पाणिनिसूत्रेण का संज्ञा विहिता?
(f) यू _____ नदी। (पाणिनिसूत्रमनुसृत्य रिक्तस्थानं पूरणीयम्)
(g) अलोऽन्त्यात् _____ उपधा। (पाणिनिसूत्रमनुसृत्य रिक्तस्थानं पूरणीयम्)
(h) _____ आदैच्। (पाणिनिसूत्रमनुसृत्य रिक्तस्थानं पूरणीयम्)

Section – B

(Marks : 25)

2. Answer *any one* of the following questions either in *English* or *Sanskrit* or *Bengali* language.
- (a) What is meant by a phonetic law? Explain Collitz's law or Verner's law with examples. 2+8
(b) To which branch of the Indo-European languages do the Vedic and Avestan languages belong? Write a note on the affinities between these two languages. 2+8
(c) Give an account of non-Aryan influence on classical Sanskrit language. 10

Please Turn Over

3. Write short notes on *any three* of the following topics either in *English* or *Sanskrit* or *Bengali* language. 5×3
(a) Prothesis	(b) Dissimilation	(c) Metathesis
(d) Apocope	(e) Fortunatov's Law	(f) Aphæresis.

Section – C

(Marks : 20)

4. अधोलिखितेषु **द्वयोः** सूत्रयोः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च सोदाहरणं व्याख्या कार्या। 5×2
- (a) कर्तुरीप्सिततमं कर्म।
 (b) ध्रुवमपायेऽपादानम्।
 (c) येनाङ्गविकारः।
 (d) यतश्च निर्धारणम्।
5. अधोरेखाङ्कितेषु पदेषु **चतुर्णां** कारकविभक्ति-प्रयोगः सकारणं सूत्रोल्लेखपूर्वकं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च निर्णयः। 2½×4
- (a) मुनित्रयं नमस्कृत्य तदुक्तीः परिभाव्य च।
 (b) अध्ययनेन वसति।
 (c) केशेषु चमरीं हन्ति।
 (d) सम्मम्य याति।
 (e) ममे अभिनिवेशः।
 (f) स्वदेशे पूज्यते सज्ज विद्वान् सर्वत्र पूज्यते।

Section – D

(Marks : 10)

6. अधोलिखितेषु यथेच्छ**मेकस्य** उत्तरं संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च लेखनीयम्।
- (a) “चार्थे द्वन्द्वः” — इति सूत्रे स्थितस्य च-कारस्य दीक्षितनिरूपिताः अर्थाः लेखनीयाः। तेषां स्वरूपं दीक्षितमतानुसारेण सोदाहरणं पर्यालोच्य सर्वत्र समासो भवति न वेति विचार्यताम्। 2+6+2
- (b) षष्ठीतत्पुरुषसमास-बाधकानि चत्वारि पाणिनि-सूत्राणि सोदाहरणं लिखित्वा तेषु एकतमस्य दीक्षितमतानुसारेण व्याख्या कार्या। “अर्थगौरवम्” इत्यत्र षष्ठीतत्पुरुषसमासो भवति न वेति विचार्यताम्। 4+4+2
- (c) पाणिनि-सूत्रोल्लेखपूर्वकं बहुव्रीहिसमासस्य लक्षणं दीक्षितमतानुसारेण सम्यग् व्याख्येयम्। अस्य समासस्य भेदान् सोदाहरणं प्रदर्शय। 6+4

अथवा,

अधोलिखितेषु **कस्यचनैकस्य** आशयः संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च स्पष्टीकरणीयः।

10

- (a) यथार्थत्वेनैव सिद्धे पुनः सादृश्यग्रहणं गुणभूतेऽपि सादृश्ये यथा स्यादित्येवमर्थम्।
 - (b) विभाषाधिकारेऽपि वाक्येन संज्ञानवगमादिह नित्यसमासः।
 - (c) बहुल-ग्रहणं सर्वोपाधिव्यभिचारार्थम्। तेन 'दात्रेण लूनवान्' इत्यादौ न।
-